

Livsstil

De lever på avfall

38

Sökare. Fredrik Andersson letar efter mat och andra förnödenheter i en container i Göteborg. Grävandet i sopor är en livsstil, en protest mot konsumtionssamhället och ett sätt att spara på miljön.

all

Global protest. De minimerar sin konsumtion genom att hämta allt de behöver i containrar. Freeganismen har slagit rot i Sverige.

TEXT KERSTIN SJÖDÉN FOTO ANDERS OLOFSSON

Klockan är strax efter tio på kvällen. Mataffären har släckts ner. Kassapersonalen har gått hem. Fredrik Andersson hävar upp matvara efter matvara ur den blå containern. Vindruvor och päron. Ett paket rågsikt, babyspenat och champinjoner i massor. Axel Hållén står bredvid och lyser bland soporna med en minimal ficklampa. Det duggar och kylan letar sig in under både jeans och långkalsonger.

– Inga hönökakor, konstaterar Axel lite besviket.

De började i höstas. Axel och Fredrik brukar träffas på måndagskvällarna för att leta efter containermat.

– Så fort jag ser en container så kollar jag den. Möbelcontainrar och i soprum. Är det rensning av förråd så kan man hitta hur mycket som helst. Men matcontainrar är ofta låsta, säger Fredrik Andersson.

De har kallats för sopfolket. Eller containerdykare.

I USA har rörelsen fått namnet freeganism, en subkultur som bygger på anti-konsumism. Dumpsterdiving, containerdykning, är en central aktivitet och en protest mot allt avfall som kastas i onödan. Freegans letar bland mataffärernas och restaurangernas sopor efter mat och klär sig i kläder de hittar.

För freegans räcker det inte att handla miljövänligt. Det gäller att minimera sin konsumtion så mycket det bara är möjligt och försöka hålla sig utanför det kapitalistiska systemet.

Freeganism är en förgrening av antiglobaliseringsrörelsen och miljörörelsen och har fått mycket uppmärksamhet i ameri-

»Så fort jag ser en container så kollar jag den. Men matcontainrar är ofta låsta.«

FREDRIK ANDERSSON

kanska medier på senare tid. De finns över hela världen, men är störst i New York. Antagligen för att här slängs så mycket prylar. Till skillnad från i Sverige är containrarna vanligtvis olåsta och det är lätt att plocka på sig. I New York anordnar freegans olika aktiviteter, till exempel matletarpromenader där deltagarna lär sig att identifiera ätliga växter i naturen. Att odla upp så kallade urbana trädgårdar inne i New York är en annan aktivitet.

Ett inslag i videobloggen Freegan Kitchen, från Kalifornien, börjar i en container. Bloggkocken Roberto och hans assistent Niamh, klädda i kostym och vit rock, ▶

Inreder med fynd. Fredrik Andersson (till vänster) har möblerat större delen av sin lägenhet med containerfynd, och saker han fått. Knappast något är nyköpt. Tillsammans med Axel Hällén (höger) skannar han nätet för att få reda på och tipsa andra sökare om var det går att göra fynd.

► ska hitta ingredienser till dagens maträtt.
– Vi har en fantastisk container här bakom oss. Nu ska vi se vad vi kan hitta den här morgonen, säger Roberto och hoppar ner bland soporna. Därefter förflyttas titaren till ett studiokök där en gourmetmåltid tillagas i bästa Mat-Tina-stil.

I SVERIGE ÄR DET MEST yngre som ägnar sig åt containerdykning. Men i New York Times kan man läsa om spanskläraren Miss Kalish, som bor i ett tvåfamiljshus i Queens, men lever som freegan för att göra minsta möjliga ekologiska fotavtryck. Att vara freegan med familj och barn är svårt i Sverige, menar Fredrik. Det är för krångligt att få tag på mat.

– Barn tar mycket tid, och det gör det att vara freegan också, säger Axel.

Det är svårt att slå fast hur stort freeganism är i Sverige, men forum på internet vittnar om små grupper från norr till söder. Knivjohan tipsar om en container på Hisingen i Göteborg.

»... här finns bröd, grönsaker och allt de vill hiva. Det är dock ett litet lotteri att gå dit. Bäst är ändå måndag eftermiddag när bland annat brödbilarna har varit där.«

Nätverket freecycle.org med över fyra miljoner medlemmar har nått Sverige. De vill rädda begagnade prylar från att hamna på soptippen och via nätverket skänks prylarna bort i stället. I Sverige finns sex freecyclegrupper. Fredrik Andersson och Axel Hällén har startat sitt eget nätverk. På internetforumet friskit.forumportal.se delar de med sig av sina bästa tips och får råd från andra containerdykare i Göteborg.

Knappast något är nyköpt i Fredrik Anderssons kök; köksbordet är hans mammas, lampan i fönstret kommer från farmor, stolarna från ett soprum, tavlan på väggen från en container.

– Jag har alltid varit en containerrätta, säger Fredrik.

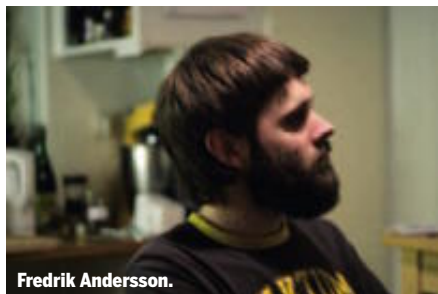
Han bjuder på container-hönökaka och hemgjord äppelmarmelad och smaken påminner om mellanmålen på dagis. Fredrik får en kick av att hitta fina saker i en container eller i ett soprum. Ungefär samma kick som andra kan få när de shoppar, tror han, och går och hämtar sin parkas i hallen. Den är ett av hans favoritfynd.

– Det tog flera månader innan jag hittade något fel på den. Men det finns ett litet hål inuti fickan.

Den svarta koftan han har på sig hitta-

Ett fynd, mango.

Fredrik Andersson.

»Jag kan till och med kosta på mig att vara kräsen. Jag tar bara saker som är snygga. Det är lite sjukt egentligen.«

FREDRIK ANDERSSON

Fakta | Hushållsavfall

450 220 ton hushållsavfall slängdes i Sverige 2006, eller nästan 494 kilo per invånare. Det var en ökning med 3,5 procent jämfört med 2005.

Senast 2020 ska minst 50 procent av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning.

de han blöt och skrynklig i en container. Jeansen och det gula skärpet är också hittegods.

– Jag kan till och med kosta på mig att vara kräsen. Jag tar bara saker som är snygga. Det är lite sjukt egentligen, säger Fredrik.

Axel är nog med att poängtera att han inte kallar sig freegan.

– Jag försöker minimera min konsumtion, men står inte utanför konsumtions-samhället, säger han.

I Sverige går det inte att leva på containermat, den är för svåråtkomlig. Det finns mest bröd, frukt, sallad och svamp, men inte särskilt mycket annat.

– Mycket bananer. Ofta är de bara lite bruna. Men när det kommer nya bananer till affären slänger butikerna de gamla. Maten i containrarna har ofta inte ens passerat bäst före-datum. Det är galet när mat skeppas över halva jorden för att slängas, säger Axel.

Om inte matcontainrarna var låsta anser Fredrik att han skulle kunna leva fullt ut som freegan.

VARKEN AXEL ELLER Fredrik tror att containerdykandet kommer att förändra världen.

– Jag konsumerar ju själv mindre genom det här. Och får saker gratis. Att det är en politisk handling ser jag som en bonus, säger Axel.

– Folk tar en inte riktigt på allvar när man tar mat från containrar. De tycker att det är för knäppt. Mina föräldrar undrar vad jag håller på med. Men kanske att det ändå kan vara en eyeopener. Det slängs så otroligt mycket mat och grejor som det

inte är något fel på, säger Fredrik Andersson.

Han är tänd på idén med urbana trädgårdar. Kanske skulle man kunna starta ett samarbete med Botaniska trädgården, funderar han.

När han berättar om äppelträdet utanför porten som äppelmarmeladen kommer ifrån börjar han prata snabbt, snabbt.

– Hur mycket äpplen som helst. Jättefina. Men ingen plockar dem.

Därför har han tipsat om äppelträdet på Friskit och länkat med karta. I somras plockade Fredrik maskrosrötter och gjorde kaffe, som nu står i en burk i skafferiet. Det smakar sådär.

– Men duger i krig.

VID CONTAINERN HAR det börjat blåsa. En plåtskylt skakar i vinden. Fredrik rotar sig djupare ner bland soporna medan Axel tar emot maten.

En kvinna kommer gående.

– De rotar i containern. Ja, efter mat tror jag, säger hon in i sin mobiltelefon.

Axel tittar upp. Läger ner ett gäng bananer på marken. Går fram till kvinnan.

– Ringde du efter polisen nu? frågar han lugnt.

– Nej, nej. Jag pratar med min kompis.

– Okej. Tack.

I Sverige är det förbjudet att lägga beslag på saker som andra kastat. Men varken Axel eller Fredrik är särskilt rädda för polisen.

– De känns som om de har andra saker att syssla med.

Axel och Fredrik är nöjda med dagens skörd. »Djävla massa fin mango«, tycker Axel och stugar ner maten i papperskassar. Frukten ser lite småsunkig ut, men det vita är bara mjöl, inte mögel, bedyrar han. Väl hemma tvättas den nog.

– Det känns som om jag städar upp efter andra. Jag mår bra av att plocka mat ur containrar. Det bästa vore ju om det inte fanns så mycket avfall. Om alla konsumerade mindre skulle det inte finnas så mycket användbart i containrarna, säger Axel. ■

Efter mörkrets inbrott.

Mycket att ta till vara.

Fokus söker redaktör

Nyhetsmagasinet Fokus söker en person med gedigen tidningserfarenhet och ett brinnande intresse för den fördjupande nyhetsjournalistiken. Tjänsten är ett vikariat och sträcker sig från augusti 2008 till februari 2009.

Frågor besvaras av ansvarig utgivare Martin Ahlquist på telefon 08-456 34 60.

Mejla din ansökan till martin.ahlquist@fokus.se senast den 29 februari.

FOKUS

Fokus är ett fördjupande nyhetsmagasin som kommer ut varje fredag. 2007 mottog tidningen Publicistklubbens stora pris »för att ha återskapat ett utrymme för det berättande nyhetsreportaget«.